

яких є зокрема вміння абстрактно мислити, бути критичним та самокритичним. Саме на формування цього і спрямований курс критичного мислення, що базується на логіці.

Протягом тривалого історичного розвитку людства логіка якраз і зосереджувалась на формах і законах мислення, на встановленні тих правил міркувань, дотримання яких гарантує одержання істинних висновків з істинних засновків. Можна також сказати, що логіка разом із дисциплінами логічного циклу (насамперед риторикою та еристикою) фокусувала свою увагу на аргументації як специфічній інтелектуальній діяльності, що спрямована на захист людиною своєї позиції через її обґрунтування та переконання співрозмовників в її прийнятності (теоретичні положення), доцільності (практичні міркування).

Щоправда, у подальшому розвитку відбулось все більше розмежування між «мистецтвом мислення» і «мистецтвом красномовства». На сучасному етапі гармонійне поєднання здобутків цих дисциплін можливе якраз у курсі критичного мислення. Тим більше, що в Україні вже наявні підручники й навчальні посібники з цієї дисципліни, наприклад [1], [2]. Автори одностайні в тому, що критичне мислення базується на науці логіки [1, 10], [2, 14]. А.Є. Конверський при визначенні критичного мислення зазначає, що «...це усвідомлене відношення до процесу міркування. Іншими словами «критичне мислення» – це вміння будувати доведення і спростування, вміння висувати гіпотези, проводити аналогії, вміння знаходити і усувати помилки в своїх та чужих міркуваннях» [1, 11].

Хоча майже кожна людина в процесі соціалізації певною мірою оволодіває елементарною культурою мислення, певними елементами критичного мислення, однак, як слушно зауважує О.В. Тягло: «Тільки опанувавши хоча б основи логіки і критичного мислення, людина здатна у зіткненнях з випадковою оманю або навмисною брехнею швидко і переконливо спростувати їх, відшукувати та захищати істину, себе чи своїх близьких» [2, 14].

Тому курс критичного мислення є досить важливим при підготовці майбутніх фахівців будь-якої царини людської життєдіяльності, адже для того, щоб бути конкурентноспроможним на сучасному ринку праці мало просто засвоїти суму знань, оволодіти професійними компетентностями, потрібно ще вміти аргументувати свою позицію, спростовувати положення опонентів, грамотно будувати власні міркування, уникаючи при цьому логічних помилок. Зрозуміло, що ефективність такого курсу забезпечується не лише лекційними заняттями, але й наявністю практичних занять, на яких власне й опановуються та вдосконалюються навички аналізу та створення текстів аргументативного характеру.

Використана література:

1. Конверський А.Є. Критичне мислення. Підручник для студентів навчальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 344 с.
2. Тягло О.В. Критичне мислення: Навчальний посібник. – Х.: Вид. група «Основа», 2008. – 189, [3] с.

Кучера Т.М.

kuchera_tk@ukr.net

кандидат філософських наук, доцент,

доцент кафедри філософії факультету управління персоналом,
соціології та психології

ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана» м. Київ, Україна

НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА ЯК СЕНС ЖИТТЯ

Освіта як складова частина соціального механізму існування людства, є механізмом «створення людини», що здатна жити в реальному суспільстві. Молодь під час навчання та

виховання має зрозуміти, що сенс життя полягає в реалізації потенційних здібностей у процесі продуктивної, творчої життєдіяльності.

«Пізнай самого себе», – відома теза Сократа. Багато помилок, руйнування усіх сподівань, людських доль виникають через неухважність до самої себе, через відсутність об'єктивного аналізу своїх бажань, їхньої мінливості, через нехтування золотим правилом, що не можна жити лише сьогоднішнім днем і поширювати миттєвий настрій на все життя.

Часто людина вбачає сенс свого життя у творчості, науці, освіті. Важливо зрозуміти, що творчість як сенс життя не може бути повністю реалізованою лише у професії – вона повинна увійти в саме життя. Для творчої реалізації, самореалізації потрібно постійно самоудосконалюватись, відповідно необхідна неперервна освіта, освіта протягом усього життя.

Пошук нових моделей освіти зумовлений необхідністю розробки механізмів адаптації людини до мінливого світу, а також зростанням розбіжності між відносно сталими пізнавальними можливостями та світом, що все більш ускладнюється. Сучасний світ змінюється швидше, ніж штучні системи, за допомогою яких його можна було б контролювати, що призводить до необхідності реалізації освіти протягом усього життя. Розповсюдження персональних комп'ютерів, інформатизація суспільства, бурхливий розвиток глобальних комп'ютерних комунікацій висувають нові вимоги до інтенсивності оновлення знань і умінь фахівців, а отже, і до освіти в цілому.

Ідея безперервної освіти достатньо важлива для культур багатьох країн. Загальнолюдська і філософська значущість цієї ідеї глобальна, тому що сенс її полягає у забезпеченні кожній людині постійного розвитку, вдосконалення, творчого зростання протягом всього життя. У підсумку це означає забезпечення процвітання всього суспільства. Ідея безперервної освіти обґрунтована науковцями XX століття, але її витoki можна знайти у працях, наукових теоріях стародавніх філософів: Конфуція, Сократа, Платона, Аристотеля, Солона, Сенеки та ін.

Поняття «освіта протягом усього життя» виникло в 1960-і роки. Вперше концептуально оформлена ця ідея була на конференції ЮНЕСКО в 1965 р. відомим теоретиком безперервної освіти П. Ленграндом. На підставі його повідомлення були розроблені рекомендації щодо реалізації освіти впродовж життя. У 1972 р. ЮНЕСКО здійснено наступний важливий крок: підготовлено доповідь комісії під керівництвом Е. Фора на тему «Вчитися, щоб бути». З середини 1970-х рр. ідея безперервної освіти знаходить підтримку майже в усіх країнах, стає основним принципом освітніх реформ [2].

Вона включає в себе всі види освіти та виховання, які кожна людина отримує від народження до смерті. Центальною ідеєю неперервної освіти є розвиток людини як особистості, суб'єкта діяльності та спілкування. Ця ідея, усвідомлена суспільством, стає системоутворюючим фактором безперервної освіти.

Неперервна освіта – це постійне вдосконалення знань, умінь і навичок людини, викликане прагненням бути завжди сучасною, потрібною, затребуваною в існуючому професійному та соціальному середовищі. Необхідність безперервної освіти викликана ще й тим, що неможливо навчити студента всьому, чим йому доведеться займатися у межах професійних обов'язків. Постійні зміни, що відбуваються в усіх галузях (юриспруденції, економіці, технологіях, освіті, організації і т.д.), міжнародні контакти, кількість яких з кожним роком зростає, викликає необхідність бути мобільною, всебічно і гармонійно розвинутою особистістю. Потрібно мати такі знання й уміння, як володіння іноземною мовою, а краще – двома і більше, знання культури, моралі, релігії різних країн, опанування ПК тощо. Бажано навчитися швидко поповнювати знання, іншими словами – «навчитися вчитися» – знати, де можна отримати потрібну інформацію. Необхідно виробити у себе такі якості, як: дисциплінованість, відповідальність, ініціативність, творчий підхід до справи.

Як свідчить практика, найбільш розвиненим у світовому вимірі є формальне навчання, що завершується сертифікацією, але важливими для становлення та розвитку людини, особистості, особливо зрілого та похилого віку, можна вважати неформальну та інформальну освіту.

На рівні індивідуума неперервна освіта здійснюється в рамках соціалізації, адаптації й інтелектуальної самосвідомості людини. У результаті відбувається: 1) послідовне задоволення певної системи цінностей, норм, знань під цілеспрямованим впливом виховних і навчальних впливів та стихійних, спонтанних процесів, що впливають на формування особистості; 2) поступове формування оптимального алгоритму пізнавальної діяльності індивіда, пристосування внутрішніх потенційних здатностей і мотивів до зовнішніх потреб особистості, об'єднання теоретичного знання з досвідом його практичного застосування; 3) становлення менталітету, тобто формується напрям думок, сукупність розумових навичок, способів оперування інформацією, духовних установок, а також усвідомлене використання власних можливостей до генерування нових знань на основі об'єднання інформаційного поля індивіда з інформаційним полем суспільства [1].

Сенс життя здобувається у свідомому творенні буття – створенні себе згідно з загальноприйнятими ідеалами та встановленні стосунків з іншими людьми та середовищем взагалі. Реалізуючи своє призначення, людина здобуває справжню повноту буття, сповнює його сенсом.

Використана література:

1. Арешонков В.Ю. Педагогічна самоорганізація в системі безперервної освіти: термінологічно понятійний аналіз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: eprints.zu.edu.ua
2. Безперервна освіта [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=585656>.

Юркевич О. М.

olenayurkevych@ukr.net

доктор філософських наук, професор,
професор кафедри філософії Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна

Павленко Ж. О.

J1967@ukr.net

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри філософії
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна

ЛОГІЧНА ОСВІТА ЮРИСТА ЯК ЗАПОРУКА РОЗУМНОСТІ ПРАВА

Розумність є визначальною суттєвою ознакою людини та сучасної цивілізації. Рівень цивілізованості характеризується рівнем розумності, якому відповідає сучасне європейське право. Принцип розумності права почав розроблятися в англо-американському праві в значенні здібності свідомо досягати балансу інтересів в суспільстві виходячи з інтелектуальних можливостей людини. Поняття розумності передбачає якнайменше середній рівень розвитку інтелекту. Вимірювання інтелектуального розвитку фахівця стає сучасним завданням вищої освіти.

Особливе значення логічні знання мають для юриста, зокрема, уміння аргументовано відстоювати свою точку зору є показником його професійного рівня. Те, що знання з логіки важливі так само, як і знання юридичних законів, зазначають і логіки, і самі юристи [1]. Відомим висловом американських юристів є твердження про те, що залишити студентів-юристів без законів логіки все одне, що спроектувати ракету без знання законів фізики. Тож логіка традиційно впродовж усієї історії права мала глибокий вплив на розвиток правового мислення, мала і має методологічне значення як для правознавства, так і для законодавчої та право-